

Trafikverket

Önskemål om synpunkter i Trafikverkets arbete med inriktningsunderlag för planperioden 2026-2037**Sammanfattning**

Region Gotland vill sammanfattningsvis framhålla följande till Trafikverkets arbete med inriktningsunderlaget:

- Färjetrafiken till och från Gotland borde ses som en del av nationell infrastruktur och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur.
- Ett större fokus på luftfart och sjöfart bör innebära att Gotlands förutsättningar och behov belyses och adresseras.
- En reservhamn på Gotland bör finnas med i den fortsatta infrastrukturplaneringen.
- Det är viktigt att säkerställa att det gotländska vägnätet har rätt bärighetsklass.
- Region Gotland ser gärna ett utökat anslag till underhåll i nationell plan.
- Gotland behöver mer medel i länsplan.

Yttrande

Region Gotland har getts möjlighet att lämna synpunkter i Trafikverkets arbete med framtagande av inriktningsunderlag för planperioden 2026-2037. Utöver detta yttrande hänvisas till det gemensamma inspel som lämnas in inom ramen för det storregionala transportpolitiska

samarbetet En Bättre Sits, mellan länen Stockholm, Uppsala, Västmanland, Örebro, Södermanland, Östergötland och Gotland.

Gotland har, som landets enda ö-region, förutsättningar som skiljer sig från andra regioner. Kommunikationerna med fastlandet är grundläggande. Färje- och flygtrafiken måste, genom överfartstider, priser, turtäthet och kapacitet, bidra till en tillgänglighet som svarar mot de behov som finns på Gotland. Välfungerande hamnar och flygplatser på Gotland och fastlandet liksom smarta, effektiva och tillräckligt kapacitetsstarka förbindelser till och från desamma är viktiga inte minst ur ett regionalt utvecklingsperspektiv.

Region Gotland välkomnar ansatsen med ett större fokus på sjö- och luftfart i inriktningsunderlaget och utgår ifrån att Gotlands särskilda förutsättningar och behov kommer att belysas och adresseras. Färjetrafiken är det enda alternativet för godstransporter och för en stor del av resorna till och från Gotland. Det är Gotlands landsväg till fastlandet och bör ses som en del i den nationella infrastrukturen och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur.

Trafikverket har i uppdrag att senast i november 2023 till regeringen redovisa sitt uppdrag att analysera förutsättningarna för en reservhamn på Gotland. Slutsatserna kan fungera som underlag till en framtida infrastrukturproposition. Framdrift i frågan om reservhamn är av största vikt, inte minst mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget i Europa. Även det extremväder som kommer av klimatförändringarna ställer krav på en ökad robusthet. Att säkra transporterna till och från Gotland är en fråga som har betydelse för hela Sveriges uthållighet och beredskap av flera skäl. Gotland är viktigt för den nationella livsmedelsproduktionen. Bra, robusta transporter är också viktigt för att understödja såväl totalförsvarets uppbyggnad på Gotland som den civila beredskapen. Region Gotland vill i sammanhanget lyfta EU:s handlingsplan för militär rörlighet 2.0, som syftar till att säkerställa snabbare och smidigare förflyttningar av militär personal och materiel och militära resurser både i och utanför EU.

En sannolik följd av att försvaret expanderar sin verksamhet på Gotland är att det kommer att köras fler tunga fordon på det gotländska vägnätet. Staten måste ansvara för att tillse att vägarna har rätt bärighetsklass. Om det blir aktuellt att upplåta ytterligare vägnät för bärighetsklass 4 förutsätter Region Gotland att det även fortsättningsvis kommer att finansieras via nationell plan.

Klimatförändringar och extremväder kommer att ha påverkan på transportsystemen. Vi har redan sett exempel på detta. Gotland har som ambition att gå före i klimatomställningen.

Transportinfrastrukturplaneringen behöver vara en del i det arbetet.

För att stärka kopplingen till nationella och internationella trafiksystem är samarbete över regiongränserna avgörande. Region Gotland samarbetar med sex andra län inom det storregionala transport- och infrastruktursamarbetet En Bättre Sits. År 2020 antogs Storregional systemanalys med prioriterade funktioner, strategier, åtgärder och behov. Nu pågår arbetet med att uppdatera systemanalysen. Detta bör kunna fungera som ett viktigt underlag i Trafikverkets kommande arbete.

Gotland är inte bara en ö-region utan även en landsbygdsregion med en hög andel befolkning boende på landsbygden. Snabb och säker framkomlighet på de gotländska vägarna är viktigt ur ett landsbygdsperspektiv, näringslivsperspektiv och regionalt utvecklingsperspektiv. I uppdraget står att villkoren för att leva, bo och verka i hela landet ska stärkas. Det är viktigt att de skilda förutsättningar och behov som finns på Gotland och runtom i landet därmed också avspeglas i inriktningsunderlaget. I uppdraget betonas också vikten av underhåll. Underhåll av vägnätet är viktigt för att bibehålla funktionaliteten i transportsystemet. Region Gotland vill gärna se att anslaget till underhåll utökas i kommande plan.

Det finns stora behov av att utveckla det gotländska vägnätet, för att underlätta för arbetspendlaren, skolbarnet, besökaren och näringslivet.

Idag finns brister i trafiksäkerhet och utformning och mer att önska exempelvis vad gäller cykelinfrastruktur. Under några veckor på sommaren nästan tredubblas Gotlands befolkning, vilket skapar särskilda utmaningar kopplade till det gotländska vägnätet. Det borde finnas med i bedömningen av fördelning av medel till Gotlands länsplan. Länsplaneramen är dock minst i landet och Gotland står utan konkreta investeringsåtgärder i den nationella infrastrukturplaneringen. För att säkerställa tillgänglighet och framkomlighet på det gotländska vägnätet och understödja den regionala utvecklingen också på Gotland behövs utökade ekonomiska medel i länsplanen. Från Region Gotlands synvinkel är därför inte minskade planramar i enlighet med vad som ska utredas i uppdraget ett alternativ. Länsplanerna bör dessutom tilldelas en större andel av den totala planeringsramen. Möjligheten med medfinansiering till länsplaner från nationell plan, dvs. ytterligare potter där nationell plan medfinansierar särskilda åtgärder i länsplanvägnätet kan också vara relevant att utreda.

Region Gotland uppskattar och ser fram emot en fortsatt god dialog med Trafikverket i denna fråga.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör